Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0157

Poročili o Severni Makedoniji za leti 2023 in 2024

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. julija 2025 o poročilih Komisije o Severni Makedoniji za leti 2023 in 2024 (2025/2021(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani ter Republiko Severno Makedonijo na drugi strani[1],

– ob upoštevanju prošnje Severne Makedonije za članstvo v Evropski uniji, predložene 22. marca 2004,

– ob upoštevanju sklepa Evropskega sveta z dne 16. decembra 2005, da se Severni Makedoniji podeli status kandidatke države v EU,

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 19. in 20. junija 2003 in njihove priloge z naslovom Solunska agenda za Zahodni Balkan: premik k evropski integraciji,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. septembra 2021 o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III)[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1449 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan[3],

---

1 UL L 84, 20.3.2004, str. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
2 UL L 330, 20.9.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 UL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. februarja 2020 z naslovom Okrepitev pristopnega procesa – verodostojna perspektiva EU za Zahodni Balkan (COM(2020)0057),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2023 (COM(2023)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom Poročilo o Severni Makedoniji za leto 2023 (SWD(2023)0693),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Novi načrt za rast za Zahodni Balkan (COM(2023)0691),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. marca 2024 o reformah in pregledih politik pred širitvijo (COM(2024)0146),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 24. julija 2024 z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2024 (COM(2024)0800), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2024 – poglavje o stanju pravne države v Severni Makedoniji (SWD(2024)0830),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. oktobra 2024 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2024 (COM(2024)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom Poročilo o Severni Makedoniji za leto 2024 (SWD(2024)0693),

– ob upoštevanju programa reform Severne Makedonije, ki ga je 23. oktobra 2024 odobrila Komisija v okviru instrumenta za reforme in rast,

– ob upoštevanju izjav z vrhov EU–Zahodni Balkan 13. decembra 2023 in 18. decembra 2024, ki sta potekala v Bruslju, pa tudi izjav z vrhov EU–Zahodni Balkan v Sofiji, v Zagrebu in na Brdu pri Kranju leta 2018, 2020 oziroma 2021 ter izjave o skupnem regionalnem trgu in izjave o zeleni agendi za Zahodni Balkan, o katerih je bil dosežen dogovor 10. novembra 2020 na vrhu v Sofiji v okviru berlinskega procesa,

– ob upoštevanju sklepov Sveta o širitvi – Severna Makedonija in Albanija z dne 18. julija 2022 in sklepov Sveta o širitvi z dne 17. decembra 2024,

– ob upoštevanju končnega poročila misije za opazovanje volitev Urada za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) z dne 23. septembra 2024 o predsedniških volitvah 24. aprila 2024 in parlamentarnih volitvah 8. maja 2024 v Severni Makedoniji,

– ob upoštevanju berlinskega procesa, ki se je začel 28. avgusta 2014,

– ob upoštevanju Pogodbe o prijateljstvu, dobrih sosedskih odnosih in sodelovanju med Bolgarijo in Severno Makedonijo, ki je bila podpisana 1. avgusta 2017 in ratificirana januarja 2018,

– ob upoštevanju končnega sporazuma o rešitvi sporov, opisanih v resolucijah Varnostnega sveta OZN 817 (1993) in 845 (1993), odpovedi začasnega sporazuma iz leta 1995 in vzpostavitvi strateškega partnerstva med Grčijo in Severno Makedonijo, sklenjenega dne 17. junija 2018, imenovanega tudi Prespanski sporazum,

– ob upoštevanju skupnega delovnega dokumenta služb Komisije z naslovom Cilji in kazalniki za opredelitev okvira izvajanja akcijskega načrta za enakost spolov III (2021–2025) (SWD(2020)0284), priloženega skupnemu sporočilu Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 25. novembra 2020 z naslovom Akcijski načrt EU za enakost spolov III (GAP III) – ambiciozna agenda za enakost spolov in opolnomočenje žensk v zunanjem delovanju (JOIN(2020)0017), ter izvedbenega načrta na državni ravni za Severno Makedonijo,

– ob upoštevanju poročila Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) o Severni Makedoniji iz leta 2023, sprejetega 29. junija 2023 in objavljenega 20. septembra 2023,

– ob upoštevanju izjave in skupnih priporočil, sprejetih na 23. seji skupnega parlamentarnega odbora EU-Severna Makedonija 27. in 28. februarja 2025 v Skopju,

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Severni Makedoniji, zlasti resolucije z dne 24. oktobra 2019 o začetku pristopnih pogajanj s Severno Makedonijo in Albanijo[1],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0118/2025),

A. ker ima Severna Makedonija od leta 2005 status države kandidatke EU in je decembra 2023 uspešno zaključila pregled usklajenosti zakonodaje;

B. ker so prizadevanja državljanov Severne Makedonije, da bi postali del EU, omogočila napredek na področju demokracije in socialno-ekonomskih reform, medtem ko proces pristopa k EU zaradi različnih razlogov še vedno zaznamujejo obžalovanja vredne zamude;

C. ker je EU od leta 2020 mobilizirala približno 210 milijonov EUR posojil makrofinančne pomoči za stabilizacijo makedonskega

---

[1] UL C 202, 28.5.2021, str. 86.

gospodarstva, s čimer je pomagala pri njenem okrevanju po pandemiji covida-19 in pospešila napredek pri reformah;

D. ker je Severna Makedonija partnerica, ki je v večini primerov usklajena s skupno zunanjo in varnostno politiko EU in je igrala konstruktivno vlogo v regiji; ker nedavno vzdržanje Severne Makedonije pri glasovanju o resoluciji Generalne skupščine OZN ES-11/7 z dne 24. februarja 2025 o Ukrajini in njeno sopredlaganje alternativne resolucije pod vodstvom Združenih držav kažeta na nepričakovan in obžalovanja vreden premik pri usklajevanju njene zunanje politike

E. ker Severna Makedonija sodeluje v vojaških operacijah EU za krizno upravljanje, vključno z EUFOR Althea v Bosni in Hercegovini;

F. ker je Svet julija 2022 sprejel nove sklepe, kar pomeni, da mora Severna Makedonija v skladu s svojimi zavezami sprejeti neizvedene ustavne spremembe, da bo lahko nemudoma zaključila začetno fazo pogajanj o pristopu;

G. ker geopolitične spremembe, vojna v Ukrajini, dezinformacije in napačne informacije močno vplivajo na vse evropske države, tako politično kot gospodarsko;

H. ker je Severna Makedonija še vedno tarča tujih zlonamernih operacij vplivanja, vključno s prizadevanji, da bi se skrhalo družbeno tkivo v državi, razpoloženje, nastrojeno zoper EU, pa uporabilo kot orožje, zlasti prek srbskih tabloidov in medijskih hiš, ki delujejo kot regionalni ojačevalci kremeljskega diskurza in imajo znaten vpliv; ker je Severna Makedonija med letoma 2018 in 2023 izgnala 13 ruskih diplomatov zaradi dejavnosti, ki niso bile združljive z njihovim diplomatskim statusom in so nakazovale na stalno prisotnost mrež prikritega vplivanja; ker si je Kitajska prizadevala razširiti svoj vpliv z nadzorom informacij, naložbeno diplomacijo in prisilnimi klavzulami v sporazumih o infrastrukturnih posojilih;

I. ker so oblasti Severne Makedonije predlagale rešitve za ustavne spremembe, ki niso izpolnile pogojev iz sklepov Sveta iz julija 2022;

J. ker se od vsake države pristopnice pričakuje, da bo spoštovala demokratične vrednote, pravno državo in človekove pravice ter pravo EU;

K. ker Svet ni nedvoumno izključil sprejetja nadaljnjih novih pogojev za začetek pogajanj o pristopu;

1. ponovno izraža polno podporo stalni in trajni zavezi Severne Makedonije, da se pridruži EU, in potrebnim preobrazbenim spremembam, ki so nujne za izpolnitev pristopnih meril; pozdravlja zavezanost države evropskemu povezovanju in spodbuja nadaljnja prizadevanja, da bi napredovala pri reformah, usklajenih z EU, kljub

izzivom in nazadovanju, ki so postavili na preizkušnjo potrpežljivost in zaupanje makedonske družbe;

2. poudarja, da pristop k EU ostaja stvar politične volje za izpolnjevanje meril in izvajanje sprejetih zavez, tako v smislu potrebnih reform kot pri sprejemanju potrebnih ustavnih sprememb;

3. opozarja, da je treba ohraniti zagon in verodostojnost procesa vključevanja v EU; ugotavlja, da Severna Makedonija še naprej dokazuje zavezanost vključevanju v EU in usklajevanju z njenimi politikami; poziva k hitremu napredovanju v pristopnih pogajanjih, hkrati pa ugotavlja, da je pomembno sprejemanje ustavnih sprememb; poziva Evropski svet, naj javno in nedvoumno pokaže, da namerava Svet hitro in brezpogojno sprejeti pozitivno odločitev o začetku naslednje faze pristopnih pogajanj s Severno Makedonijo, ko bodo izpolnjeni pogoji iz njegovih sklepov z dne 18. julija 2022; spodbuja vse politične stranke v Severni Makedoniji, naj se vključijo v konstruktiven dialog za doseganje potrebnega soglasja o teh spremembah, ki bi okrepile večetnični značaj države in pospešile njeno približevanje članstvu v EU; meni, da je krepitev povezav med različnimi etničnimi skupinami bistvena za izboljšanje socialne kohezije in zagotavljanje učinkovitejšega upravljanja; poziva države članice, Svet in Komisijo, naj zaščitijo predvidljivost in verodostojnost pristopnega procesa, tudi zato, da bi v državah širitve ohranili podporo javnosti za pristop;

4. pozdravlja, da je bil ob koncu leta 2023 uspešno zaključen pregled usklajenosti zakonodaje za Severno Makedonijo; spodbuja Severno Makedonijo, naj sprejme ustavne spremembe, za katere se je zavezala, da jih bo sprejela in izvajala, v skladu z zahtevami Sveta, da bi se proces pristopnih pogajanj nadaljeval;

5. pozdravlja zavezanost makedonskega naroda vključevanju v EU in podporo temu projektu, ki jo izkazuje dve desetletji po začetku procesa; poziva Komisijo, naj stori vse, kar je v njeni moči, da bi oblastem Severne Makedonije pomagala pri izvedbi potrebnih korakov pred začetkom naslednje faze pogajanj in nato v pogajalskem procesu, da bi pomagala izpolniti pričakovanja državljanov in države ter preučila vse ukrepe za postopno vključevanje v strukture EU, s čimer bi se povečalo zaupanje v EU in njene demokratične vrednote;

6. opozarja, da se pristopni proces ne bi smel uporabljati za reševanje dvostranskih sporov, ne bi smel ovirati na dosežkih utemeljenega napredovanja na evropski poti ali prevladati nad širšimi strateškimi interesi Unije, temveč je treba takšne spore reševati z odprtim dialogom in pristnim sodelovanjem; poudarja, da bi morala pristopna pogajanja slediti jasni poti ter da bi jih morala voditi objektivna merila, temeljiti pa bi morala izključno na dosežkih in izpolnjevanju pristopnih meril (københavnska merila), ki zahtevajo korenite

reforme na vseh temeljnih področjih, pa tudi prisotnost stabilnih institucij, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo, človekove pravice ter spoštovanje in zaščito manjšin;

7. ponovno poudarja, da je spoštovanje jezikovne, kulturne in nacionalne identitete temeljni element procesa pristopa k EU in temelj demokratičnih družb, ki bo dodatno potrjen s pristopom k družini evropskih narodov;

8. ponovno poziva, naj se okrepijo zmogljivosti EU za ukrepanje, in sicer z reformo odločanja, med drugim z uvedbo glasovanja s kvalificirano večino o vmesnih korakih v pristopnem procesu, zlasti na začetku pogajanj ter ob odprtju in zaprtju posameznih pogajalskih sklopov in poglavij;

9. pozdravlja novi instrument za reforme in rast za Zahodni Balkan, s katerim bo Severni Makedoniji zagotovljenih 750 milijonov EUR nepovratnih sredstev in posojil, ko bo izpolnila pogoje iz svojega programa reform; v zvezi s tem pozdravlja odličen in ambiciozen program reform, v katerem so določeni jasni in pregledni cilji, ter poziva oblasti, naj se osredotočijo na njegovo dosledno izvajanje; poudarja, da se je treba osredotočiti na spodbujanje reform in krepitev gospodarske stabilnosti, pa tudi na javno upravo, upravljanje, pravno državo in boj proti korupciji, razogljičenje in zeleni prehod, digitalizacijo, povezljivost in razvoj človeškega kapitala, hkrati pa obravnavati socialne izzive;

10. je seznanjen s finančnimi sredstvi, ki jih Severna Makedonija prejema od posameznih držav članic, in z dobrim sodelovanjem med njimi; vendar svari pred krepitvijo zavezništev z neliberalnimi režimi;

11. izreka pohvalo Severni Makedoniji za njeno stalno zavezanost procesu vključevanja v EU in obžaluje zamude v pristopnem procesu; pozdravlja in spodbuja stalna prizadevanja za zavarovanje medetničnih odnosov in izvajanje Ohridskega okvirnega sporazuma;

12. spodbuja Severno Makedonijo, naj doseže oprijemljive rezultate pri izpolnjevanju pričakovanj EU iz pogajalskega okvira in sklepov Sveta iz julija 2022, vključno z ustreznimi ustavnimi spremembami, v skladu z zavezami države;

13. poziva Severno Makedonijo, naj poveča prizadevanja za okrepitev pravne države in neodvisnosti sodstva, vključno z imenovanji sodnikov in delovanjem sodnega sveta, boj proti korupciji, reformo javne uprave ter večjo preglednost in koncentracijo lastništva medijev; spodbuja nadaljnje izvajanje sistemskih ukrepov za zagotovitev preglednosti in učinkovitosti upravljanja;

14. izraža globoko žalost in iskreno solidarnost po tragičnem požaru v nočnem klubu v Kočanih, v katerem je umrlo več kot 50 mladih, več kot 150 pa je bilo ranjenih, ter izreka sožalje žrtvam in njihovim

družinam; pozdravlja hitro uporabo mehanizma EU na področju civilne zaščite in pomoč držav članic pri reševanju čim večjega števila življenj; izreka pohvalo sosednjim državam in državam EU, zlasti Grčiji in Bolgariji, za takojšnjo podporo in solidarnost, ki so jo pokazale pri zagotavljanju zdravstvene oskrbe žrtvam;

Delovanje demokratičnih institucij

15. ugotavlja, da demokratične institucije v Severni Makedoniji sicer delujejo zadovoljivo, vendar pa politična polarizacija še naprej močno ovira potrebne reforme; poziva politične stranke, zastopane v državnem parlamentu, naj sodelujejo, da bi dosegle dogovor o teh reformah;

16. pozdravlja sprejetje novega poslovnika skupščine Republike Severne Makedonije (sobranje), ki ga je v okviru dialoga Jean Monnet omogočil Evropski parlament; vendar poudarja, da se zaradi nenehne politične polarizacije še naprej odlaša s pomembnimi reformami in imenovanji; poudarja, da sta sodelovanje med strankami in boljše politično vzdušje še vedno ključnega pomena za pospešitev izvajanja reform v zvezi z EU in za okrepitev demokratičnih institucij;

17. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je bila približno polovica vseh zakonov, ki jih je sobranje sprejelo v letu 2023, sprejeta s skrajšanim postopkom; poziva sobranje, naj izboljša svoje zakonodajno načrtovanje, koordinacijo in kakovost z ustreznimi posvetovalnimi postopki in parlamentarnim nadzorom, zlasti glede na sklepe dialoga Jeana Monneta, ter naj se izogiba skrajšanim postopkom;

18. poudarja, da je kljub temu, da so bile parlamentarne in predsedniške volitve leta 2024 konkurenčne in demokratične ter so bile sprejete spremembe volilnega zakonika, še vedno potrebna celovita volilna reforma; odločno poziva k izvajanju neizvedenih priporočil OVSE/ODIHR in Beneške komisije z vključujočo revizijo volilnega zakonika, hkrati pa poudarja, da je treba volilne procese v prihodnosti izolirati pred zlonamernim tujim vmešavanjem in manipuliranjem z informacijami, tudi s sprejetjem strogih pravil o kibernetski varnosti in preglednosti spletnih kampanj;

19. poziva k boljši ureditvi financiranja političnih strank in kampanj, vključno z ukrepi za večjo preglednost, kar zadeva sredstva in odhodke političnih strank; poziva k reviziji pravil o državnem oglaševanju v komercialnih medijih in plačanem političnem oglaševanju; poudarja, da so potrebni delujoči nadzorni mehanizmi za zagotavljanje integritete pri financiranju strank ter enak in ustrezen dostop do medijev za politične stranke in neodvisne kandidate;

20. poziva k nadaljnji posodobitvi javne uprave, ki temelji na zaslugah, reševanju sistemskih izzivov politizacije, krepitvi preglednih

postopkov zaposlovanja ter reformiranju lokalne samouprave, da bi državljanom zagotovili boljše socialne storitve in oblikovali prilagojene lokalne in regionalne razvojne strategije; poziva oblasti, naj okrepijo svoja prizadevanja ter sprejmejo in izvajajo potrebno zakonodajo, da bi izboljšale zaupanje javnosti v upravo ter spodbujale odporno in zmogljivo javno službo, ki se lahko učinkovito odziva na sodobne izzive in služi potrebam skupnosti; izreka pohvalo za strategijo za javno upravo za obdobje 2023–2030 in z njo povezan akcijski načrt za obdobje 2023–2026, ki sta bila sprejeta julija 2023; potrjuje, da zajemajo vsa pomembna področja reform in določajo jasna izhodišča in cilje, s tem pa opredeljujejo ključne izzive politike; vendar obžaluje, da stopnja izvajanja ostaja nizka;

21. poziva k nadaljnjim ukrepom za sistemsko odgovornost javnih institucij s smiselnimi in javnimi posvetovanji z deležniki, tudi v zvezi z izvajanjem programa reform, ter poziva, naj se zagotovijo povratne informacije iz opravljenih posvetovanj; pozdravlja zakon o splošnem upravnem postopku, ki zagotavlja poenostavitev, vendar močno priporoča, naj se sistematično izvaja povsod v upravi;

22. poziva oblasti Severne Makedonije, naj se vzdržijo nepreglednega in spolitiziranega odpuščanja in imenovanja na položaje v neodvisnih organih in agencijah ter naj poskrbijo, da bodo institucije ustrezno financirane ter da se bodo odločitve in priporočila dosledno izvajali; z obžalovanjem ugotavlja, da še vedno ni napredka pri krepitvi urada varuha človekovih pravic;

Mediji in civilna družba

23. pozdravlja stalno napredovanje Severne Makedonije pri zagotavljanju svobode medijev; vendar opozarja, da so nujne nadaljnje reforme za zagotovitev neodvisnega in odpornega medijskega prostora in je treba reformirati pravni okvir, ki ureja spletne in nespletne medije, da se v celoti uskladi z evropskim aktom o svobodi medijev[1], ter se spoprijeti s stalnimi izzivi glede preglednosti lastništva medijev, razkritja pri digitalnih medijih in koncentracije medijev; poudarja, da je potrebna reforma medijev, ki bo dala prednost ukrepom za preprečevanje koncentracije, da se zaščiti integriteta novinarjev; poudarja, da se je treba nujno zoperstaviti zlonamernemu tujemu vplivu v medijskem prostoru, ki vključuje dezinformacije, ki jih razširjajo akterji, povezani z Rusijo in Kitajsko;

24. poziva oblasti, naj sprejmejo pravni okvir, ki bo novinarje, zagovornike človekovih pravic, okoljske aktiviste in druge deležnike

---

[1] Uredba (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev) (UL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

učinkovito ščitil pred strateškimi tožbami za onemogočanje udeležbe javnosti, ter izvajajo določbe direktive o strateških tožbah za onemogočanje udeležbe javnosti[1];

25. poziva oblasti, naj državljanom zagotovijo popolno preglednost in neoviran dostop do informacij;

26. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se v komercialnih medijih v Severni Makedoniji ponovno pojavlja vladno oglaševanje; poudarja povečano tveganje, da bi zaradi tega ukrepa lahko prišlo do motenj in neprimernega političnega vplivanja na medijskem trgu, kar bi ogrozilo neodvisnost in pluralnost medijev; ponovno poziva k celoviti reformi pravil, ki urejajo državno financiranje in oglaševanje političnih strank v medijih, pri čemer opaža pomanjkanje preglednosti, stalno zlorabo državnih sredstev za politično oglaševanje in nenehno tveganje, da se neodvisnost medijev ogroža z nepreglednimi mehanizmi financiranja; odločno poziva, naj se te reforme sprejmejo in izvedejo pred lokalnimi volitvami, ki naj bi bile jeseni 2025;

27. poudarja, da je treba okrepiti neodvisnost in zmogljivosti medijskega regulatorja, javne radiotelevizije in regulatorja za elektronske komunikacije;

28. spodbuja ukrepe za povečanje uredniške in finančne neodvisnosti, nepristranskosti in strokovnosti javne radiotelevizije in medijskih regulatorjev, hkrati pa opozarja na nadaljnje zamude pri imenovanjih v ključne nadzorne organe in potrebo po celovitih prizadevanjih za posodobitev; poziva k strožjim pravilom o preglednosti in lastništvu, da se razkrije prikrito vplivanje, vključno z medijskimi vsebinami, ki se sponzorirajo iz tujine, ter k vzpostavitvi mehanizmov za prepoznavanje in razbitje usklajenih tujih mrež dezinformiranja;

29. ugotavlja, da so nekateri kitajski diplomatski subjekti financirali plačane vsebine in mnenjske prispevke v makedonskih medijskih hišah, ki pa niso bili jasno označeni; opozarja, da je bilo z analizo iz leta 2023 ugotovljeno, da akterji, povezani z rusko državo, uporabljajo srbske medijske posrednike za širjenje diskurzov, sovražnih do Nata, in trdijo, da EU pritiska na Severno Makedonijo, da bi „opustila svojo identiteto“;

30. izraža zaskrbljenost zaradi stalnih groženj neodvisnim novinarjem in medijskim delavcem ter napadov nanje, vključno z mizoginim nadlegovanjem novinark na spletu, ki je pogosto usmerjeno zoper

---

[1] Direktiva (EU) 2024/1069 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o zaščiti oseb, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi tožbenimi zahtevki ali zlorabljenimi sodnimi postopki („strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti“) (UL L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

tiste, ki poročajo o pravni državi, korupciji in pravosodju; pozdravlja imenovanje pristojnega tožilca za spremljanje teh napadov na novinarje in pregled vzpostavitve mehanizmov poročanja o kibernetskem ustrahovanju; poziva k odločnejšim ukrepom za zaščito medijskih delavcev pred fizičnimi in nefizičnimi grožnjami, nadlegovanjem in neprimernim izražanjem javnih osebnosti;

31. spodbuja Severno Makedonijo, naj si še naprej prizadeva za boj proti vsem oblikam sovražnega govora, ne glede na to, proti katerim skupinam je usmerjen, proaktivno preprečuje in temeljito preišče vse primere sovražnega govora, kaznivih dejanj iz sovraštva in ustrahovanja, sistematično preganja s tem povezane napade, da bi dosegla obsodbe ter zagotovila varnost in zaščito njihovih žrtev, kot so novinarji, pripadniki manjšin, skupnosti, kot so Bolgari, in druge ranljive skupine;

32. izraža zaskrbljenost zaradi porasta sovražnega govora in vse bolj grozečih dezinformacij v spletnih medijih, za katere nacionalna agencija za zvočne in avdiovizualne medijske storitve nima regulativnih pristojnosti; poziva k odločnejšim ukrepom v podporo preiskovalnemu novinarstvu, zmogljivostim za preverjanje dejstev in medijski pismenosti ter za izboljšanje pravnega okvira in medinstitucionalnih zmogljivosti za boj proti sovražnemu govoru, dezinformacijam in tujemu vmešavanju; je zaskrbljen zaradi obsežnih kampanj dezinformiranja, ki postavljajo pod vprašaj demokratične vrednote in cilj članstva države v EU; v zvezi s tem poziva k podpori institucij EU, da bi državi pomagale ublažiti te zlonamerne učinke; pozdravlja pobude civilne družbe, ki spodbujajo preverjanje dejstev v medijih, digitalno pismenost v šolah in boj proti širjenju sovražnega govora, in ugotavlja, da je skoraj 50 % državljanov Severne Makedonije posvojilo lažne diskurze o mednarodnih dogodkih, zlasti v zvezi z vojno v Ukrajini, kar kaže, da je nujno treba okrepiti družbeno odpornost na zlonamerno manipuliranje z informacijami;

33. poudarja, da je civilna družba bistvena za spodbujanje demokracije in pluralizma ter dobrega upravljanja in družbenega napredka; pozdravlja živahno in konstruktivno civilno družbo v državi, ki ima ključno in pozitivno vlogo v procesu reform, ter opozarja, da so potrebna nadaljnja prizadevanja za zagotovitev vključujočega, pravočasnega in smiselnega posvetovanja in preglednosti ter formalnih mehanizmov za sodelovanje; v zvezi s tem pozdravlja nedavni začetek procesa ponovne vzpostavitve sveta za sodelovanje s civilnodružbenim sektorjem in njegov razvoj ter poziva k okrepljenemu sodelovanju med vlado in civilno družbo, zlasti pri blaženju posledic, ki jih ima nedavna „zamrznitev“ sredstev Ameriške agencije za mednarodni razvoj za civilno družbo; ugotavlja, da organizacije civilne družbe sicer delujejo v splošno spodbudnem okolju, vendar je treba uvesti pravni in finančni okvir, da bi se zagotovilo večje javno financiranje organizacij civilne družbe ter pregledne mehanizme javnega financiranja; je zaskrbljen zaradi

poročil o porastu izjav, ki so sovražne do civilne družbe, in spodbuja ministrstvo za notranje zadeve, naj skupaj z organizacijami civilne družbe razvije varnostni protokol za zagovornike človekovih pravic, da se zagotovi njihova zaščita pred grožnjami nedržavnih akterjev; odločno poziva, naj se še naprej krepi vloga civilne družbe z zagotavljanjem njenega stalnega smiselnega vključevanja v postopek odločanja in posvetovanjem z Beneško komisijo pred sprejetjem prihodnje zakonodaje o nevladnih organizacijah;

Temeljne pravice

34. izreka pohvalo Severni Makedoniji, da je ratificirala večino mednarodnih instrumentov za človekove pravice; vendar izraža zaskrbljenost zaradi stopnje izvajanja, ker ni napredka na področju enakosti spolov, ker so v porastu gibanja, ki so usmerjena proti njej, ter zaradi povečanja njihovega vpliva, kar negativno vpliva na zakonodajne postopke in postopke oblikovanja politik; poziva vlado, naj v celoti izvaja Istanbulsko konvencijo; poziva oblasti, naj sprejmejo nov zakon o enakosti spolov in okrepijo formalne vladne strukture, zasnovane za spodbujanje enakosti spolov, izboljšajo status in pravice žensk na vseh ravneh ter zagotovijo učinkovito izvajanje strategije za enakost spolov in nacionalnega akcijskega načrta, zlasti z zagotavljanjem primernega financiranja, izboljšanjem medinstitucionalnega usklajevanja in povezovanjem nacionalnih politik s pravnim redom EU;

35. poziva oblasti, naj zagotovijo celovito in učinkovito izvajanje obstoječega pravnega okvira za zaščito žrtev nasilja na podlagi spola in nasilja v družini, in sicer z dodelitvijo zadostnih proračunskih sredstev za preprečevanje ter izboljšanjem dostopa do podpornih storitev, zaščitnih mehanizmov in uveljavljanja zakonsko zagotovljenih socialnih in ekonomskih pravic preživelih; glede na navedeno ugotavlja, da je bil leta 2023 sprejet zakon o plačilu denarne odškodnine žrtvam nasilnih kaznivih dejanj, ki vključuje standarde Istanbulske konvencije, da bi žrtvam nasilja na podlagi spola zagotovili boljšo zaščito; poleg tega poziva oblasti, naj okrepijo svoja prizadevanja za zmanjšanje in ublažitev nasilja na podlagi spola in nasilja v družini in povečajo zmogljivosti za zatočišča in osebje ter število dobro usposobljenih uradnikov organov pregona in sodnikov, zdravstvenega osebja in socialnih delavcev, ki upoštevajo vidik spola;

36. je zaskrbljen zaradi težkega položaja mladih žensk v zaporih, tudi mladoletnih deklet, starih od 14 do 16 let, ki nimajo izobrazbe in niso usposobljene za delo ter se jim pogosto čezmerno odmerjajo zdravila in nimajo zadostne zdravstvene oskrbe; poziva severnomakedonske oblasti, naj sprejmejo nujne ukrepe za izboljšanje razmer v zaporih za vse zapornike, zmanjšanje korupcije in odpravo nečloveškega ravnanja ter naj povečajo pogojne izpuste in ponovno vključevanje nekdanjih zapornikov v družbo;

37. poziva Severno Makedonijo, naj v celoti uresniči priporočila iz poročila Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti iz leta 2023, da bo uspešno obravnavala opredeljene kršitve človekovih pravic;

38. pozdravlja, da medetnični odnosi ostajajo stabilni ter da se še naprej izvaja Ohridski okvirni sporazum; pozdravlja prizadevanja Severne Makedonije za boljše varstvo pravic manjšin, hkrati pa spodbuja nadaljnjo finančno podporo; poziva k ustreznemu financiranju in zaposlovanju za institucije, ki varujejo pravice manjšinskih skupnosti; poziva politične predstavnike manjšinskih skupnosti, naj se izogibajo spodbujanju razdiralnega etničnega diskurza, ki odraža politike, ki so v nedavni preteklosti regije povzročile hudo trpljenje in vojne; poziva Severno Makedonijo, naj v celoti uresniči priporočila svetovalnega odbora o Okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin v zvezi s strategijo „Ena družba za vse in medkulturnost“; poziva Severno Makedonijo, naj agenciji za izvajanje jezikov in agenciji za uresničevanje pravic skupnosti zagotovi dovolj finančnih sredstev in osebja; obžaluje, da Severna Makedonija ni ratificirala Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih; pričakuje končno odločitev o spornem zakonu o uporabi jezikov, ki bi lahko vplival na medetnične odnose.

39. pozdravlja napredek, ki ga je država dosegla pri usklajevanju svojega zakonodajnega in institucionalnega okvira za otrokove pravice s pravnim redom EU in mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic; je seznanjen z napredkom pri izvajanju strategije za deinstitucionalizacijo in pozdravlja uspešno preselitev otrok iz institucij v rejništvo ali manjše skupne domove; vendar z zaskrbljenostjo, da se še vedno pojavljata nasilje nad otroki in njihova diskriminacija, tudi nad romskimi otroki; zato poziva državo, naj ustanovi nacionalni organ, pristojen za usklajevanje vseh politik v zvezi z izvajanjem Konvencije OZN o otrokovih pravicah in izbirnih protokolov;

40. spodbuja Severno Makedonijo, naj naredi resne korake v smeri priznavanja in vključevanja nacionalnih manjšin v svojo ustavo, spodbujanja vključevanja, varstva raznolikosti, boja proti diskriminaciji in krepitve socialne kohezije v skladu z evropskimi vrednotami in demokratičnimi načeli; poziva Severno Makedonijo, naj v celoti zagotovi enake pravice in priložnosti vsem etničnim skupnostim v državi;

41. ugotavlja, da se invalidi še vedno spoprijemajo s precejšnjimi ovirami, saj državna zakonodaja še vedno ni usklajena s Konvencijo OZN o pravicah invalidov; pozdravlja nacionalno strategijo za pravice invalidov za obdobje 2023–2030 in odločno poziva k njenemu ustreznemu izvajanju, tudi v zvezi z zadostnim številom pomočnikov v izobraževanju, da bi invalidne otroke uspešno in nemoteno vključili v izobraževalni proces;

42. pozdravlja prvo sodbo sodišča o sovražnem govoru proti skupnosti LGBTIQ+, vendar odločno poziva k sistematičnemu pregonu vseh primerov sovražnega govora, kaznivih dejanj iz sovraštva in ustrahovanja, pa tudi k vključitvi sovražnega govora v kazenski zakonik, pristojne državne institucije pa naj hranijo ustrezne statistične podatke o primerih sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva;

43. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je na družbenih medijih močno razširjen sovražni govor, zlasti proti Romom, osebam LGBTIQ+ in drugim marginaliziranim skupinam; poziva vse politične akterje, naj spremenijo zakon o matičnem registru ter poskrbijo za hitro in neovirano pravno priznavanje spola na podlagi samoodločbe, naj spoštujejo človekove pravice, zaščitijo dostojanstvo ter vzpostavijo jasen in dostopen pravni postopek v skladu z mednarodnimi standardi; priporoča, naj novi zakon o primarnem izobraževanju ohrani izrecno zaščito pred diskriminacijo na podlagi spola, spolne usmerjenosti in spolne identitete ter naj bo usklajen z nacionalnimi in mednarodnimi zavezami; spodbuja skupščino Severne Makedonije, naj nemudoma (ponovno) vzpostavi aktivno medparlamentarno skupino LGBTIQ+, ki bo podpirala in spodbujala pravice oseb LGBTIQ+;

44. poziva Severno Makedonijo, naj izboljša upravljanje migracij in usklajevanje s pravnim redom EU ter se spoprime s trdovratnimi izzivi pri obravnavanju zakonitih in nezakonitih migracij, ob tem pa spoštuje človekove pravice; pozdravlja večje sodelovanje na področju upravljanja meja in krepitve zmogljivosti države pri upravljanju migracijskih tokov ter boju proti tihotapljenju migrantov, trgovini z ljudmi in drugim oblikam organiziranega kriminala; spodbuja nadaljnji razvoj azilnih postopkov in politik vključevanja ter izboljšanje pogojev za sprejem v skladu z okviri EU za migracije; poudarja pomen regionalnega sodelovanja pri upravljanju migracij in poziva EU k nadaljnji podpori v obliki virov, tehnične pomoči in krepitve zmogljivosti, da bi učinkovito odgovorili na migracijske izzive;

45. poziva Severno Makedonijo, naj stori več v boju proti trgovini z ljudmi in naj zlasti še naprej usklajuje kazenski zakonik s pravnim redom EU in njeno zakonodajo o drogah;

Pravna država

46. z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da so se poslabšali rezultati države v boju proti korupciji, tudi korupciji na visoki ravni, kar kaže tudi njeno nazadovanje po indeksu zaznave korupcije organizacije Transparency International, in sicer zlasti zaradi sprememb kazenskega zakonika, ki so oslabile pravni okvir, zaradi česar je bilo ustavljenih veliko tekočih zadev; ponovno poudarja, da to nazadovanje kaže, da so nujno potrebne celovite reforme; odločno

poziva k izboljšanju protikorupcijskega okvira in naj se z ustreznimi preiskavami, pregonom in pravnomočnimi obsodbami poskrbi za dejansko prevzemanje odgovornosti, zlasti v primerih korupcije na visoki ravni; poziva k pregledu nedavnih sprememb kazenskega zakonika v zvezi s standardi obsojanja in zastaralnim rokom, da bi preprečili negativne posledice za pregon primerov korupcije, zlasti kompleksnih primerov na visoki ravni;

47. opozarja, da so potrebni zadostni finančni in človeški viri, da se učinkovito in dosledno uporabljajo mehanizmi odvračanja, preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in sankcij za nosilce javnih funkcij z obsežnimi ukrepi, ki zajemajo nasprotja interesov, lobiranje, kodekse ravnanja in zaščito žvižgačev;

48. ugotavlja, da je zaznana stopnja zaupanja v sodstvo še vedno zelo nizka in da je treba storiti več, da bi preprečili neprimerno vplivanje in ustrahovanje; poudarja, da je bilo doseženega premalo napredka pri izvajanju strategij za upravljanje človeških virov iz leta 2020 na sodiščih in v državnem tožilstvu; odločno poziva k odpravi kritičnega pomanjkanja sodnikov in tožilcev, kar vpliva na kakovost in učinkovitost sodstva; poziva k večji neodvisnosti in preglednosti sodnih organov, pa tudi k dodelitvi sredstev, potrebnih za njihovo učinkovito delovanje;

49. poziva k okrepitvi sodnega in državnotožilskega sveta ter k dodelitvi potrebnih sredstev za ta organa, hkrati pa je treba zagotoviti njuno neodvisnost; odločno poziva politične akterje, naj se prenehajo vmešavati v sodne institucije;

50. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ni napredka pri preprečevanju korupcije in boju proti njej ter da so finančne preiskave še vedno problematične; poudarja, da korupcija še naprej močno vpliva na glavna politična področja; poziva, naj se močno izboljšajo operativne zmogljivosti in sodelovanje agencij, pristojnih za boj proti organiziranemu in finančnemu kriminalu, tudi z zagotovitvijo potrebnih finančnih sredstev; državo spodbuja k povečanju boja proti organiziranemu in gospodarskemu kriminalu ter kibernetski kriminaliteti, in sicer prek okrepljenega partnerstva z Europolom, Evropskim centrom za boj proti kibernetski kriminaliteti in Eurojustom; poziva Severno Makedonijo, naj stori več v boju proti pranju denarja;

51. poziva k uvedbi vseh potrebnih ukrepov za učinkovit boj proti organiziranemu kriminalu; poziva oblasti, naj izboljšajo usklajevanje prek nacionalnega koordinacijskega centra za boj proti organiziranemu kriminalu ter naj uradu posebnega državnega tožilca za organizirani kriminal in korupcijo dodelijo potrebna sredstva in osebje; poudarja, da je treba posebno pozornost in sredstva nameniti odkrivanju shem za pranje denarja;

52. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je Severna Makedonija delno usklajena s pravnim redom EU v boju proti organiziranemu kriminalu; ponovno poziva k nadaljnjemu usklajevanju s pravnim redom EU in izvajanju sistematičnih finančnih preiskav, da bi povečali zamrznitev, odvzem, upravljanje in odprodajo nezakonito pridobljenega premoženja;

53. poziva k temeljiti in pregledni preiskavi požara v nočnem klubu v Kočanih 16. marca 2025, da se odgovorni privedejo pred sodišče, pa tudi k posodobitvi in doslednemu izvajanju zakonodaje, da se preprečijo podobne tragedije ter se poskrbi za večjo javno varnost in spoštovanje zakonodaje za zaščito državljanov;

54. poziva, naj se hitro izvedejo tekoče reforme v varnostnem in obveščevalnem sektorju in naj se poveča neodvisnost varnostnih in obveščevalnih organov, in sicer naj se določijo ustrezni regulativni okviri, hkrati pa naj se okrepijo tudi mehanizmi demokratičnega nadzora; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ima agencija za nacionalno varnost še vedno svoje prostore na ministrstvu za notranje zadeve, kar vzbuja dvom v njen status neodvisnega organa državne uprave;

55. pozdravlja, da je Severna Makedonija trdno odločena, da se bo borila proti hibridnim grožnjam; pozdravlja vladno pobudo za oblikovanje nacionalnega strateškega okvira za boj proti dezinformacijam ter sprejetje nacionalne strategije za kibernetsko varnost za obdobje 2025–2028; poziva k nadaljnjim prizadevanjem za povečanje odpornosti proti tujemu vmešavanju in manipuliranju z informacijami; poudarja, da je treba pripraviti nacionalno strategijo za povečanje odpornosti proti dezinformacijam kot varnostni grožnji državi, tudi s pomočjo okrepljenih ukrepov za kibernetsko varnost in strateškim komuniciranjem ter izobraževanjem in medijsko pismenostjo; poziva k popolni operacionalizaciji mehanizmov EU, kot je sistem hitrega obveščanja, za odkrivanje zlonamernega tujega vpliva v realnem času med ključnimi demokratičnimi procesi, vključno z volitvami;

56. je zelo zaskrbljen, ker so Severna Makedonija in druge države pristopnice EU na Zahodnem Balkanu posebej močno izpostavljene tujemu vmešavanju in dezinformacijskim kampanjam, vključno s hibridnimi grožnjami, strateško korupcijo, nepreglednimi finančnimi tokovi in prisilnimi naložbenimi praksami, ki izvirajo zlasti iz Rusije in s Kitajske; je zaskrbljen zaradi vloge madžarske in srbske vlade pri spodbujanju geopolitičnih ciljev Kitajske in Rusije; v zvezi s tem ugotavlja, da obstaja tveganje odvisnosti od Kitajske zaradi asimetričnih posojilnih sporazumov in nedavnega posojila madžarske banke Eximbank, ki naj bi izviralo s Kitajske;

Socialno-ekonomske reforme

57. Severni Makedoniji priporoča, naj si še naprej dela za izboljšanje poslovnega okolja in infrastrukture, izobraževanja in digitalne infrastrukture ter sistemov socialne zaščite in njihovo povezavo s spodbudami za zaposlovanje; pozdravlja, da so bile reforme glede človeškega kapitala vključene v program reform načrta za rast, in poziva Severno Makedonijo, naj stori dovolj za izvedbo teh reform, da bi dosegla trajnostne rezultate pri razvoju človeškega kapitala za otroke in mlade kot temelja odpornih družb in trajnostne rasti;

58. pozdravlja sprejetje programa reform in večletnega delovnega programa v okviru instrumenta za reforme in rast za Severno Makedonijo, ki nudi podporo za mala in srednja podjetja, zmanjšanje birokracije in digitalizacijo javnega sistema, ter pozdravlja korake, ki jih program reform določa za vzpostavitev digitalne infrastrukture ter novi zakon o elektronskih komunikacijah, ki nacionalno zakonodajo usklajuje z ustreznim pravnim redom EU ter ohranja stik z digitalnim prehodom po svetu;

59. spodbuja strategije za aktiviranje trga dela za mlade, dolgotrajno brezposelne in nizko usposobljene posameznike, pa tudi za ženske, invalide in Rome, in poziva k ustreznemu vrednotenju teh ukrepov; je seznanjen, da se stopnja brezposelnosti dolgoročno izboljšuje, vendar ugotavlja, da morajo to spremljati rast realnih plač, izboljšanje delovnih razmer in varstvo pravic delavcev, vključno s sindikalnimi pravicami; poziva k celovitemu izvajanju zakona o mirnem reševanju delovnih sporov;

60. spodbuja Severno Makedonijo, naj pospeši svojo digitalno preobrazbo, in sicer naj zlasti izboljša digitalne spretnosti vseh državljanov ter poskrbi za spletni dostop do javnih storitev; priznava demografske izzive, ki pestijo Severno Makedonijo, vključno z depopulacijo, izseljevanjem mladih strokovnjakov in staranjem delovne sile, ter poudarja, da je treba obravnavati beg možganov, zlasti v zdravstvenem, tehnološkem in izobraževalnem sektorju; poziva k izvajanju ciljno usmerjenih politik za zaustavitev bega možganov, izboljšanje družinam prijaznih socialnih politik in spodbujanje povratne migracije; spodbuja sodelovanje z EU pri strategijah za demografsko odpornost, tudi pri spodbudah na trgu dela, stanovanjski podpori za mlade družine ter naložbah v izobraževanje in razvoj znanj in spretnosti, da bi se prilagodili na potrebe trga dela v prihodnje; poziva, naj se bolj podprejo inovacije in konkurenčnost;

61. pozdravlja pozitivne učinke jamstva za mlade na zmanjševanje brezposelnosti mladih; poziva Severno Makedonijo, naj stori več za zmanjšanje stopnje brezposelnosti mladih med 15. in 24. letom starosti, ki ostaja visoka in znaša 29,3 %; poudarja, da je treba reševati socialne izzive, pripraviti kakovostne politike zaposlovanja, spodbujati navzgor usmerjeno socialno kohezijo in konvergenco k

standardom Unije ter podpirati napredek pri načelih evropskega stebra socialnih pravic;

62. pozdravlja prizadevanja za spremembo delovnega prava; poziva k popolni uskladitvi zakona o delovnih odnosih z direktivami EU, da se učinkovito zagotovita pravica do enakega plačila za enako delo in preglednost plačil ter se izboljša zaščita pred diskriminacijo zaradi nosečnosti in materinstva; vztraja, da je treba za učinkovito varstvo pravic delavcev, vključno z zaščitnimi ukrepi proti diskriminaciji pri delu, povečati pristojnosti in zmogljivosti državnega inšpektorata za delo;

63. izreka pohvalo Severni Makedoniji za pridružitev enotnemu območju plačil v eurih (SEPA) in priznava, da je to pomemben korak k tesnejšemu finančnemu povezovanju z evropskim trgom ter omogočanju hitrejših in učinkovitejših čezmejnih transakcij; poziva Severno Makedonijo, naj uvede strukturne reforme za krepitev gospodarstva in vzdržnost državnega dolga;

64. pozdravlja pozive k čim prejšnji vključitvi vseh držav Zahodnega Balkana v enotni digitalni trg EU, kar bi bistveno prispevalo k ustvarjanju digitalno varnega okolja;

65. poziva oblasti, naj v celoti izvajajo veljavne pravne določbe, da bi ženskam, materam in otrokom omogočile osnovne zdravstvene storitve, s posebnim poudarkom na spolnem in reproduktivnem zdravju, ter odpravijo ovire, povezane z geografskimi, finančnimi ali drugimi težavami; poziva k ciljno usmerjenim ukrepom za podporo ranljivim skupinam žensk pri dostopu do zdravstvenega varstva, vključno z Rominjami, ženskami na podeželju in tistimi, ki živijo v revščini;

66. pozdravlja napredek pri izvajanju strategije za vključevanje Romov za obdobje 2022–2030; vendar obžaluje, da strategija nima jasnega pristopa k udeležbi, opolnomočenju in krepitvi zmogljivosti; poziva oblasti, naj izvajajo zadevne akcijske načrte in poskrbijo za ustrezno spremljanje ter smiselno in pregledno sodelovanje organizacij civilne družbe, zlasti iz romske skupnosti;

Okolje, biotska raznovrstnost, energija in promet

67. pozdravlja sprejetje energetskega zakona leta 2025 in poudarja, kako pomemben je za varno, zanesljivo in visokokakovostno oskrbo z energijo ter za vzpostavitev učinkovitega, konkurenčnega in finančno vzdržnega energetskega sektorja; spodbuja oblasti, naj nadaljujejo po tej ambiciozni poti, in opozarja, da je treba storiti še več za polno uresničevanje ciljev za energijsko učinkovitost, obnovljive vire energije, zanesljivost oskrbe in zmanjšanje emisij; poziva državne organe, naj zakonodajo o okolju in podnebnih spremembah uskladijo s pravnim redom EU in poskrbijo za njeno izvrševanje; z

zaskrbljenostjo ugotavlja, da ni napredka na področju podnebnih ukrepov in da še ni bila sprejeta ključna zakonodaja; poudarja, da je treba v načrtovanje podnebnih ukrepov zajeti tudi enakost spolov in socialno vključenost ter se dejavno posvetovati z ženskami, gospodinjstvi z nizkimi dohodki in marginaliziranimi skupnosti, da bi bile koristi prehoda pravično razporejene mednje;

68. pozdravlja stalno finančno in tehnično podporo Evropske investicijske banke v Severni Makedoniji, vključno s strateškimi infrastrukturnimi projekti, kot so železniška koridorja VIII in X, čistilna naprava Skopje in razvoj komunalne vodne infrastrukture; poziva k vključujočemu in pravičnemu prehodu, ki ščiti socialno ranljive, in sicer z mobilizacijo javnega in zasebnega financiranja za zeleni prehod, popolnim izvajanjem namenskih mehanizmov financiranja ter povečanjem podpore EU in mednarodne podpore; poudarja, da je treba obravnavati problem pomanjkanja specializiranega osebja ter šibkih institucionalnih in upravnih zmogljivosti, kar ogroža nadzor kakovosti in ustrezno izvajanje presoj vplivov na okolje;

69. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so kakovost zraka in vode ter ravnanje z odpadno vodo za državo še vedno zelo pereč izzivi; poziva centralno vlado in lokalne organe, naj storijo več za izboljšanje kakovosti zraka in zmanjšanje potencialno smrtonosnega onesnaževanja; opozarja, da so razmere še posebej zaskrbljujoče v Skopju, ki je vedno eno najbolj onesnaženih mest v Evropi;

70. priznava, da ima Severna Makedonija velik potencial kot regionalno vozlišče za uporabo obnovljivih virov energije; poziva Severno Makedonijo, naj presojo vplivov na okolje v celoti uskladi s pravnim redom EU, pri tem pa naj se posebej osredotoči na sekundarno zakonodajo v zvezi z malimi hidroenergetskimi projekti;

71. poudarja, da je treba varstvo okolja nujno uvrstiti med prednostne naloge; odločno poziva oblasti, naj sprejmejo potrebno zakonodajo in izboljšajo ukrepe na področju biotske raznovrstnosti, vode, zraka, podnebnih ukrepov in regionalnega ravnanja z odpadki, tudi s celovitimi ocenami učinka, doslednim pregonom okoljske kriminalitete in ustreznimi javnimi posvetovanji, ki bodo omogočala smiselno in pregledno sodelovanje lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij in znanstvenih ustanov;

72. poziva Severno Makedonijo, naj vzpostavi pravno varstvo za območja, ki so v Konvenciji o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov (Bernska konvencija) opredeljena kot smaragdna, da bi jih zaščitili pred okolju škodljivimi projekti; spodbuja jo, naj razširi svojo mrežo zavarovanih območij, da bi dosegla cilje kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost; znova poudarja, da je nujno treba sprejeti zakon o ponovni razglasitvi narodnega parka

Mavrovo, da bi se nadaljevalo in zaključilo nujno delo za njegovo ohranitev; spodbuja Severno Makedonijo, naj Jablanico vključi na seznam zavarovanih območij in tako omogoči ohranitev habitatov, ki so nujno potrebni za preživetje vrst;

73. spodbuja severnomakedonske oblasti, naj izvajajo strožje strategije za zaščito in upravljanje habitatov ogroženih vrst, pa tudi samih vrst, zlasti balkanskega risa, vključno s strogim izvrševanjem zakonov glede kaznivih dejanj nad prostoživečimi vrstami, zlasti glede nezakonitega ubijanja in divjega lova, da bi zaščitili biotsko raznovrstnost;

74. pozdravlja stalno sodelovanje Severne Makedonije s Kosovom in Albanijo pri čezmejnem narodnem parku Šar planina; spodbuja Severno Makedonijo, naj poveča in pospeši skupna prizadevanja s sosednjimi državami za določitev čezmejnih zavarovanih območij in pripravo usklajenih čezmejnih načrtov upravljanja;

75. poudarja, da se je treba spoprijeti s finančnimi izzivi narodnih parkov, da bi izboljšali različne vidike, vključno s človeškimi viri in splošnim upravljanjem, ter povečali njihovo vlogo pri ohranjanju biotske raznovrstnosti, ponudili priložnosti za rekreacijo in podprli lokalna gospodarstva;

76. pozdravlja napredek pri gradnji koridorjev VIII in X vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T) ter pozdravlja dokončanje hitre ceste Kriva Palanka – Dlabočica – Stracin; vendar severnomakedonske oblasti poziva, naj storijo več in med prednostne naloge uvrstijo trajnostni promet in posodobitev energetske infrastrukture pri povezovanju v evropska omrežja in za regionalno povezanost, prav tako pa naj odpravijo nenehne zamude pri razvoju ključne infrastrukture, tudi z dvostranskimi pogajanji; poziva Evropsko komisijo, naj po potrebi pri tem pomaga;

77. poziva, naj se stori še več za hitrejši napredek na vseh prednostnih odsekih osrednjega železniškega in cestnega omrežja, tudi s povečanjem števila mejnih prehodov, kjer je mogoče; je seznanjen s strateškim pomenom koridorja VIII za geostrateško avtonomijo EU in Nata, saj gre za ključno logistično pot vzdolž Natovega južnega boka;

Regionalno sodelovanje in zunanja politika

78. pozdravlja, da Severna Makedonija dragoceno prispeva k regionalnemu sodelovanju in stabilnosti, saj sodeluje v regionalnih ekonomskih in diplomatskih pobudah, kot so berlinski proces, načrt za rast za Zahodni Balkan in izvajanje sporazumov o skupnem regionalnem trgu, pri čemer poudarja pomen njihove vključevalnosti;

79. pozdravlja zavezanost države spodbujanju dobrososedskih odnosov ter priznava njeno vzorno vlogo pri mirnem reševanju dvostranskih

sporov z dialogom in medsebojnim razumevanjem; v zvezi s tem poudarja, kako pomembno je z oprijemljivimi rezultati in v dobri veri v celoti izvajati mednarodne sporazume, vključno s Prespanskim sporazumom z Grčijo in sporazumom o prijateljstvu, dobrososedskih odnosih in sodelovanju z Bolgarijo; poziva k dosledni zavezanosti dialogu in sodelovanju s sosednjimi državami za krepitev regionalne stabilnosti in spodbujanje medsebojnega zaupanja; poziva k nadaljnjemu spodbujanju medosebnih stikov v jugovzhodni Evropi;

80. izraža globoko zaskrbljenost zaradi tako imenovanega projekta „srbski svet“ in ker nekateri predstavniki severnomakedonske vlade ta koncept zagovarjajo in ga promovirajo; obsoja udeležbo na srečanjih, s katerimi se poskuša vzpostaviti območje vpliva, ki spodkopava suverenost drugih držav in stabilnost regije;

81. opozarja, da je treba odpreti arhive jugoslovanske tajne službe (UDBA in KOS) v Severni Makedoniji in Srbiji; poudarja, da je treba te arhive odpreti po vsej regiji, da bi pregledno obravnavali totalitarno preteklost in s tem okrepili demokracijo, prevzemanje odgovornosti in institucije na Zahodnem Balkanu;

82. pozdravlja stalno zavezanost Severne Makedonije evroatlantski varnosti; izreka ji pohvalo za dejavno vlogo v OVSE, pri čemer velja omeniti predvsem njeno predsedovanje tej organizaciji leta 2023 v zapletenem geopolitičnem okolju, pa tudi njen občuten prispevek k misijam EU za krizno upravljanje in vojaškim operacijam; izreka pohvalo usklajevanju države z zunanjo, varnostno in obrambno politiko EU, vključno z njenim jasnim odzivom na rusko vojaško agresijo na Ukrajino, ko se je uskladila z omejevalnimi ukrepi EU proti Rusiji in Belorusiji ter zagotavljanjem podpore Ukrajini; pozdravlja podpira podpis partnerstva na področju varnosti in obrambe z EU leta 2024;

83. vendar obžaluje, da je bila Severna Makedonija edina država Zahodnega Balkana, ki se je na generalni skupščini OZN februarja 2025 vzdržala glasovanja o evropski resoluciji o Ukrajini in namesto tega skupaj z državami, kot sta Gruzija in Madžarska, podprla resolucijo ZDA, kar pomeni negativno sporočilo o usklajenosti Severne Makedonije s skupno zunanjo in varnostno politiko EU ter skupno evropsko zavezo za ohranjanje miru, mednarodnega prava in demokratičnih načel;

84. priznava članstvo Severne Makedonije v Natu kot pomemben geostrateški prispevek k regionalni varnosti in evroatlantski stabilnosti, vključno z dejavnim sodelovanjem države pri misijah in operacijah Nata ter njeno strateško vlogo pri spodbujanju miru in sodelovanja na Zahodnem Balkanu, pa tudi s potekajočo modernizacijo oboroženih sil in reformami na področju kriznega upravljanja, kritične infrastrukture in kibernetske obrambe; poudarja, da članstvo v Natu krepi obrambne zmogljivosti Severne

Makedonije, izboljšuje varnostno usklajevanje z zaveznicami EU in Nata ter odvrača od zunanjih poskusov destabilizacije; spodbuja Severno Makedonijo, naj poglobi sodelovanje z EU in Natom pri preprečevanju hibridnih groženj, tudi z usklajevanjem kibernetske varnosti, skupnim sledenjem dezinformacijam in krepitvijo odpornosti, ter naj si še naprej prizadeva za odvračanje zunanjih poskusov destabilizacije; spodbuja Severno Makedonijo, naj še naprej vlaga v posodobitev obrambe in usklajevanje z Natovimi strateškimi prednostnimi nalogami, da bi še utrdila svojo vlogo kot zanesljiva varnostna partnerica;

85. pozdravlja dogovor o znižanju stroškov gostovanja, sklenjen na vrhu med EU in Zahodnim Balkanom v Tirani; v zvezi s tem poziva oblasti, zasebne akterje in vse deležnike, naj olajšajo uresničevanje dogovorjenih ciljev, da bi močno znižali stroške podatkovnega gostovanja med Zahodnim Balkanom in EU in poskrbeli za dodatna znižanja cen, s čimer bi se cene do leta 2027 približale domačim; pozdravlja začetek veljavnosti prve faze izvajanja načrta za gostovanje med Zahodnim Balkanom in EU;

°

° °

86. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje predsedniku Evropskega sveta, Svetu, Komisiji, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic ter predsedniku, vladi in sobranju Republike Severne Makedonije.